

JAMNARKULT

Festival znanstvenega in
dokumentarnega filma
v parku Škocjanske jame

21., 28. avgust in 4. september 2015

Promocijsko kongresni center Pr Nanetovh
Matavun 8, 6215 Divača
Park Škocjanske jame, Slovenija

Organizator:	Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija
Finančna podpora:	Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija
Izbor programa:	mag. Vanja DEBEVEC, Darja KRANJC, Borut LOZEJ, Borut PERIC, Tomaž ZORMAN
Urednica programske knjižice:	Darja KRANJC
Oblikovanje:	Darja KRANJC
Grafika:	Borut LOZEJ in Darja KRANJC
Izdajatelj:	Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija

SPORED

petek, 21. avgust 2015

VEČER JAMARSKEGA FILMA

- 20:30 - **A hot spot in the cold darkness, 2013**
Ciril MLINAR CIC
- 20:40 - **Vodni krog, 2015**
Ciril MLINAR CIC
- 20:45 - **Drugi sistem Molička peč ali Brezno 151, 2004**
Aleš STRAŽAR in Slavko HOSTNIK
- 21:00 - **Raziskava izvira Ljubije v Belih Vodah, 2002**
Aleš STRAŽAR in Slavko HOSTNIK
- 21:15 - **Jubilejna penina – JK Železničar, 2015**
Peter GEDEI
- 21:25 - **Gradišnica – čolnarjenje v Putickovi dvorani, 2014**
Peter GEDEI
- 21:30 - **Juvanje 2015, 2005**
Aleš STRAŽAR
- 21:55 - **Utrinki s Koprivskega in reševanje divjega pujsa iz Mahničeve jame, 2010**
Primož JAKOPIN

3

petek, 28. avgust 2015

VEČER FILMA O KULTURNI DEDIŠČINI

- 20:30 - **Uvodno predavanje o specifikah snemanja v jamskem okolju**
Joel MRVCIC, snemalec, fotograf in specialist za digitalne medije, Fantastificio Srl
- 21:00 - **Škocjanska okapn'ca – jama in poti njenih raziskovalcev, 2015**
Park Škocjanske jame, Slovenija in VIDEO PRO
- 21:30 - **»Sokol mladi, naša nada, ...«, 100 let obujenega Ilirskega Sokola, 2005**
RTV Slovenija, Regionalni RTV center Koper - Capodistria
- 21:50 - **Žganjekuha v Brkinih in na Pivškem, 2013**

Zavod Šobčeva domačija, Zavod Parnas in
Produkcija IWideo

22:00 - **Živa krajina Krasa, 2015**
Univerza na Primorskem in VIDEO PRO

petek, 4. september 2015

VEČER FILMA O NARAVI

- 20:30 - **V tihi in suhi kraški planoti mrgoli barvni svet cvetov, 2015**
Damjan Križmančič
- 20:45 - **Volčji trop iz Menišije, 2014**
Miha KROFEL
- 20:50 - **Živalski facebook, 2015**
Miha KROFEL
- 20:55 - **Risji par na večerji, 2012**
Miha KROFEL
- 21:00 - **Volčje darilo, 2012**
Miha KROFEL
- 21:05 - **Upkač, 2014**
DOPPS, Kawka Production
- 21:20 - **Puharje, 2014**
Adrijana NOVAK in Davorin PREISINGER
- 21:40 - **RoofOfRock, 2014**
Geološki zavod Slovenije, Kreativni kombinat
- 22:00 - **Življenje in voda na krasu**
Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU in Digital Studio
- 22:20 - **Spomladanska idila, 2013**
Produkcija Sokolski dom, Ilirska Bistrica
- 22:30 - **Spust za čisto Reko, 2009**
Produkcija Sokolski dom, Ilirska Bistrica

V imenu Parka Škocjanske jame se zahvaljujem vsem avtorjem filmskih prispevkov in želim uspešno izvedbo druge edicije festivala!

*Stojan Ščuka,
direktor Parka Škocjanske jame, Slovenija*

PREDGOVOR

Spoštovane obiskovalke in obiskovalci druge izvedbe bienalnega festivala znanstvenega in dokumentarnega filma v parku Škocjanske jame, ne nismo pozabili na dano obljubo!

Naš murvin vrt Promocijsko kongresnega centra Pr Nanetovh, ki je že med obema vojnama bil deležen projekcij črno-belih otroških risanih filmov, po drugi svetovni vojni pa projekcij potujočega kina Julija Bogataja iz Rodika, in kjer smo 2012. prvič uspešno izvedli tridnevni festival znanstvenega in dokumentarnega filma, nas je ves čas spominjal na prelomljeno obljubo.

2012. smo se zavezali, da bomo vsaki dve leti poleti na murvinem vrtu imeli projekcije ne igranih filmov in video gradiva posnetega v teh krajih, krajih UNESCO Biosfernega območja Kras (BOK), o njihovi naravi ter kulturi in spodbujali filmsko oziroma video produkcijo, ki naj zabeleži čim več vsebin s področja jam, narave in kulture na tem območju. In ne nazadnje začeli s hrambo digitalne avdio in video baze gradiva, ki naj bo dostopna čim širšemu krogu raziskovalcev.

Vmes se je v Parku ogromno dogajalo in enostavno v lanskem letu ni bilo moč zbrati dovolj časa, ki bi ga posvetili naboru gradiva. Zato smo se odločili, da naš bienalni festival raje eno leto zamrznemo in poskrbimo za njegovo primerno izvedbo v letu 2015.

Letos smo Vam ponovno pripravili izbor video gradiva in filmov, ki smo jih prejeli na podlagi našega poziva, in nekaj takih, ki smo jih sami našli ter se dogovorili za možnost njihovega predvajanja. Ker ni nič absolutno, tudi naš uredniški odbor na podlagi vsakokratnega razpoložljivega gradiva šele sproti dobi dejanski vpogled na dogajanje na terenu in glede na to, poleg konstantnega in temeljnega spodbujanja dokumentiranja na BOK, brusi zbiralno politiko festivala. Veliko se pogovarjamo o tem kakšno gradivo želimo. Tako smo tudi tokrat pri oblikovanju končnega izbora gradiva o kulturni dediščini sledili kriteriju geografske omejitve, pri čemer pa smo bili malo blažji in sprejeli v predvajanje tudi gradivo, ki je vsaj delno posneto v naših krajih. Pri izboru gradiva o naravi se tako kot v prvi ediciji nismo geografsko omejevali, smo pa prednost dali tistemu, ki prikazuje dele nežive narave in vrste prisotne tudi na našem območju. Pri izboru jamarskega gradiva smo se odločili, da bomo zasledovali kriterij raziskovanja in dokumentiranja jam na Slovenskem ter izjemnih dosežkov, novih znanj in tehnik slovenskih jamarjev.

Filme in video gradivo, ki vsebuje en film v angleščini, smo ponovno razdelili na znanstveni in dokumentarni sklop. Pri čemer sta bili naši izhodišči, da znanstveni film in video gradivo nastane z uporabo znanstvene metode, služi dokumentiranju predmeta znanstvenega preučevanja v raziskovalne namene oziroma se zelo ozko nanaša na znanost, med tem ko dokumentarni film in video gradivo nastane s preprostim namenom dokumentiranja dogajanja brez znanstveno izostrenega cilja ali namena.

Festival smo si tokrat zamislili kot dva avgustovska in en septembrski petkov večer. Tematsko pa to ostajajo: večer filma o kulturni dediščini, večer jamarskega filma in večer filma o naravi.

Preživite z nami tri zanimive večere. Ozavestite kulturo in naravo krajev, kjer se nahajamo in nekoliko širše. Navdušite se in naslednje leto tudi vi prispevajte kak zanimiv znanstven ali

dokumentarni posnetek. Skupaj lahko ustvarimo pomembno bazo gradiva o teh krajih za naše znanke in raziskovalce. Pustimo sledove.

V imenu uredniškega odbora festivala
Darja KRANJC, univ. dipl. etn. in kult. antrop.

Volčji trop iz Menišije

Miha Krofel, 2014, 3:31 min

Ljubljana, Slovenija

Povzetek

Pregled dogajanj v volčjem tropu na Menišiji z video posnetki iz avtomatskih kamer nameščenih v dinarskih gozdovih med Vrhniko in Cerknico. Po razpadu tropa zaradi smrti alfa volkulje si je v tem letu alfa samec našel novo družico in skupaj sta vzgojila svoje prve mladiče.

Živalski facebook

Miha Krofel, 2015, 2:56 min

Ljubljana, Slovenija

Povzetek

Komunikacija je zelo pomembna tudi za živali v naših gozdovih. Posnetki narejeni z avtomatsko kamero prikazujejo, kako različne vrste puščajo in preverjajo vonjalna sporočila na deblu jelke – živalski različica facebook-a. Posnetki so bili narejeni v dinarskem gozdu nad Logatcem.

Risji par na večerji

Miha Krofel, 2012, 3:48 min

Ljubljana, Slovenija

Povzetek

Risi so danes verjetno najbolj ogrožena živalska vrsta pri nas. Večinoma so samotarski, izjema je v času parjenja, ko se par več dni druži in si takrat tudi deli hrano. Prikazani so posnetki risjega para, ki se izmenično hranita na plenu. Večerjo je seveda po gentelmsko priskrbel samec.

Volčje darilo

Miha Krofel, 2012, 3:25 min
Ljubljana, Slovenija

Povzetek

Volkovi so kot plenilci na vrhu prehranjevalne verige in kot taki opravljajo pomembno ekološko vlogo v ekosistemu. Med drugim nudijo hrano drugim vrstam, saj se z ostanki njihovega plena hranijo številne gozdne živali. Video prikazuje živali, ki so obiskale ostanke volčjega plena (staro košuto) na Veliki gori na Kočevskem.

O avtorju

Doc. dr. Miha Krofel je biolog zaposlen na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, kjer se ukvarja predvsem s raziskavami na velikih zvereh (medvedih, volkovih, risih, leopardih in gepardih). Pri svojem raziskovalnem pogosto uporablja kamere s senzorjem gibanja, ki samodejno snemajo skrivnostne prebivalce naših gozdov. Na ta način so nastali tudi tukaj predstavljeni videji. Sicer se s filmom ne ukvarja, se pa precej posveča naravoslovni fotografiji.

Raziskava: doc. dr. Miha KROFEL

Snemanje in režija: doc. dr. Miha KROFEL

Montaža: doc. dr. Miha KROFEL

Kontaktne podatki: Miha Krofel
Zavrh pri Borovnici 2
1353 Borovnica
miha.krofel@gmail.com

**V tihi in suhi kraški planoti
mrgoli barvit svet cvetov**

Damjan Križmančič, 2015,

12:00 min

Kras in Brkini, Slovenija

Povzetek

Kolaž travniške flore je potovanje od Orleka pri Sežani do Gradišča v Brkinih. Vse prikazane rože so značilne kraške cvetlice, kar nekaj od teh pa je posnetih v samem parku Škocjanskih jam in okolici. Ideja o filmu je začela nastajati, ko se je nabralo dovolj materiala zanj, Festival JAMNARKULT pa je tudi prava prilika za njegovo premiero.

O avtorju

Damjan Križmančič je vzljubil makro fotografijo narave, ko je bil še zelo mlad. Kot otrok kmečke družine, je bila ena od njegovih nalog tudi košnja travnikov in že takrat je začel opazovati vse kar mrgoli in pleše v ritmu vetra po naših travnikih. V tistem trenutku je začel dokumentirati metulje in druge žuželke s pomočjo analognega fotoaparata. Časi se spreminjajo, z njim pa tudi tehnologija. Po nekaj letih brez fotoaparata, je prišla znova na dan kreativna žilica, z njo pa tudi nov fotoaparat, ideje in možnosti arhiviranja, saj so le-te z digitalno tehnologijo neomejene. Tako je razvil še vejo slikanja rož, ki je bila sicer že zdavnaj v programu.

Snemanje: Damjan KRIŽMANČIČ

Montaža: Damjan KRIŽMANČIČ

Kontaktne podatki: Henrik ŠTURMAN
Bazovica 70
34149 Trst, Italija
henrik.sturman@gmail.com

Živa krajina Krasa

Univerza na Primorskem
in VIDEO PRO, 2015,
45:06 min
Kras, Slovenija

Povzetek

Film, ki je nastal v sklopu projekta »Living Landscape« in Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem, združuje dva pogleda na kraško krajino. Na eni strani gre za tako imenovan snovni vidik, torej tisti del, ki ga naše oči, ko vstopimo v ta specifičen del slovenske in italijanske dežele, takoj opazijo, začutijo. Torej tisti del, ki obiskovalcu velja za takoj tipično »kraško«, pri čemer pa se razkrije, da je Kras še mnogo več. Tako skozi pripoved strokovnjakov in preučevalcev Krasa in njegove zgodovine spoznamo, da je čas to pokrajino na več načinov močno zaznamoval in (pre)oblikoval. Ključen pri tem je bil seveda človek. Na drugi strani gre za del, ki je očem skrit, v zavesti starejših domačinov pa zelo živ – nesnovni del. V sklopu omenjenega projekta sta namreč nastala dva mitska parka, ki predstavljata bogat svet mitologije in verovanj v tem delu Evrope. Prepletanje pričevanja strokovnjakov različnih področij in hkrati Kraševcev, ki doživeto orišejo svoje videnje in občutenje sveta, ki jih obdaja, tako ustvari podobo žive pokrajine in odstre marsikaj doslej nepoznanega.

O režiserju

Božo Grlj je na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani diplomiral iz filmske in televizijske režije. Po študiju je nekaj let deloval kot samostojni kulturni ustvarjalec na področju filma in televizije, v drugi polovici osemdesetih let pa se je zaposlil na tedanji TV Ljubljana – sedanji RTV Slovenija, kjer je kot režiser zaposlen še danes. Je režiser igranih televizijskih dram in dokumentarnih filmov, posnetih doma in v tujini. Z mnogimi med njimi je sodeloval na različnih televizijskih in filmskih festivalih – domačih in mednarodnih in prejel kar nekaj nagrad. Na TV Slovenija je obenem režiral mnogo pomembnih neposrednih prenosov športnih dogodkov (svetovni pokal v smučanju v Kranjski Gori, Zlata lisica, skoki v Planici, ...), državnih proslav in največjih državniških dogodkov (srečanje Bush-Putin, obisk Clintona v Sloveniji, prvi obisk papeža v Sloveniji, ...).

Scenarij:	Nuša EKAR
Režija:	Božo GRLJ
Snemanje:	Jure ŠKRLEP
Produkcija:	VIDEO PRO
Kontaktne podatki:	UNIVERZA NA PRIMORSKEM Titov trg 4

6000 Koper
aleksander.panjek@fhs.upr.si
petra.kavrecic@fhs.upr.si

Žganjekuha v Brkinih in na Pivškem

*Zavod Šobčeva domačija,
Zavod Parnas in Produkcija
IWideo, 2013, 7:44 min
Brkini in Pivka, Slovenija*

Povzetek

Kratek film prikazuje tradicionalen brkinski način žganjekuhe, ki ga srečamo tudi na robu Brkinov, na Kalu pri Pivki, kjer stoji Šobčeva domačija.

O avtorjih

Klara Debeljak, univ. dipl. etnologinja in kult. antropologinja, (roj. 1987) kot prostovoljka zavoda Parnas že več let sistematično zbira vsebine, vezane na dediščino priprave poprtnikov in drugo nesnovno dediščino Slovenije. Pripravila je vso potrebno dokumentacijo za predlog vpisa priprave poprtnika v nesnovno dediščino Slovenije in s strokovnim prispevkom sodelovala na posvetu Interpretacija kulturne dediščine v SEM (2013).

Rok Borštnik, univ. dipl. komunikolog, (roj. 1981) se v zadnjih letih profesionalno ukvarja z režijo, snemanjem in montažo filmov v okviru podjetja I-video Rok Borštnik s.p. Z zavodom Parnas je sodeloval na več projektih s področja dediščine, podprtih s strani Ministrstva za okolje in prostor oz. Ministrstva za kulturo, in režiral, posnel in montiral več filmov: kratki promocijski spot Družinsko kolesarjenje po Mišji dolini (2009), igrani naravoslovni film Rdeči seznam (2010), film s področja umetnostne zgodovine Tu malajne ni vse proč palu (2011) in dokumentarni film Poprtnik v velikolaških krajih in Dobrepolju (2013).

Scenarij: Klara DEBELJAK

Režija: Rok BORŠTNIK

Snemanje: Rok BORŠTNIK

Produkcija: IWideo, Rok Borštnik s.p.

Kontaktne podatki: ZAVOD ŠOBČEVA DOMAČIJA
Kal 18
6257 Pivka
irena.tiselj@sobceva-domacija.si

**»Sokol mladi, naša nada
...«, 100 let obujenega
Ilirskega Sokola**

*RTV Slovenija,
Regionalni RTV center
Koper - Capodistria,
2005, 12:00 min
Ilirska Bistrica, Slovenija*

Povzetek

Leta 1862 se je na Češkem rodila organizacija – sokolstvo, ki je z leti razgibala ves slovanski svet. Njen utemeljitelj Miroslav Tirš, jo je zasnoval kot telesno-vzgojno in narodno-obrambno gibanje, ki je pomenilo protiutež nemškimi telovadnim društvom. Ideja o sokolstvu je kaj kmalu na plodna tla padla tudi na območju današnje Slovenije. Najprej v Ljubljani, kjer je krila razprl Južni Sokol, nato v Kranju in kot tretje tovrstno društvo na Slovenskem, je sokol leta 1867 vzletel tudi v Ilirski Bistrici.

O avtorju

Barbara Kampos je danes odgovorna urednica Regionalnega TV programa Koper – Capodistria. Pravnica, a novinarka po duši. Verjame v kreativnost upora. V prostem času skupaj s sopevkami ŽPZ Kombinat širi idejo solidarnosti, pravičnosti, srčnosti in tovarištva.

Novinar: Barbara KAMPOS

Snemanje: Črt Čadež, VHS posnetki

Montaža: Sandi CUNJA

Kontaktne podatki: JZ RTV SLOVENIJA, Regionalni RTV center Koper-Capodistria
Ulica OF 15
6000 Koper
05 668 53 00
matej.sukic@rtvslo.si

**Vroča točka v hladni temi
[Hot spot in the cold
darkness]**

*Ciril Mlinar Cic, 2013,
7:05 min
Notranjska, Slovenija*

Povzetek

Film prikazuje živelj Postojnsko-planinskega jamskega sistema, ki je znan kot vroča točka pestrosti jamskih živali na našem planetu. Film govori tudi o problematiki onesnaževanja kraških voda, ki ogroža pestrost jamske favne in nas same, saj ljudje črpamo vodo za pitje v veliki meri iz podzemlja. Avtor pripoveduje zgodbo skozi lastna doživetja jamskega potapljača in raziskovalca, ki se s to dejavnostjo ukvarja prek trideset let. Vsi posnetki so narejeni v naravnem okolju kraških jam in sifonov. Posebna dragocenost filma je breja človeška ribica, ki je bila tedaj prvič opazovana v divjini in v takem stanju tudi prvič posneta.

Vodni krog

Ciril Mlinar Cic, 2015, 5:08 min
Slovenija

Povzetek

Izobraževalni in promocijski film je bil izdelan v okviru Čezmejnega projekta Škocjan-Risnjak. Njegov namen je krepitev ozaveščenosti prebivalstva o pomenu celovitega in trajnostnega upravljanja z vodnimi viri na krasu.

14

O avtorju

Ciril Mlinar se ukvarja z videom, filmom, fotografijo, podvodnim raziskovanjem in raziskovanjem kraških jam. Snema predvsem naravoslovne filme za katere pogosto piše tudi scenarije in jih režira. Je specialist za podvodno in jamsko fotografijo, video in film. Je avtor filmov, televizijskih oddaj, multivizijskih diaprojekcij in publikacij predvsem na področju podvodnega in jamskega sveta. Zaposlen je v Prirodoslovnem muzeju Slovenije in je lastnik podjetja Produkcija CICFILM, kjer nastajajo podvodni in jamski filmi (111.cicfilm.com).

Snemanje: Ciril MLINAR

Montaža: Ciril MLINAR

Produkcija: Produkcija CICFILM

Kontaktne podatki: Produkcija CICFILM, Ciril Mlinar s.p.
Vodnikova 119
1000 Ljubljana
ciril.mlinar@quest.arnes.si

Škocjanska okapn'ca – jama in poti njenih raziskovalcev

*Park Škocjanske jame,
Slovenija in VIDEO PRO,
2015, 33:00 min
Škocjanske jame, Slovenija*

Povzetek

Film je poskus rekonstrukcije dela in življenja raziskovalcev – predvsem domačinov v 19. stoletju, ko so intenzivno odkrivali, merili in urejali Škocjanske jame. Prikazuje življenje domačinov, ki so bili poleg kmetov tudi glavni raziskovalci Škocjanskih jam. V jamo so hodili raziskovati, spremljali tuje raziskovalce, delali – klesali poti po jami, gradili turistične poti in mostove. Domačini katerih pogum je premagal strah in brez katerih bi bili tujci nemočni ...

O avtorju

Park Škocjanske jame je bil ustanovljen na podlagi zakona leta 1996, po tem ko so bile jame 1986 vpisane na UNESCOV seznam svetovne dediščine. Z njim upravlja zavod kot javna služba, ki jo zagotavlja in delno financira ustanovitelj, tj. Vlada RS. V okviru javne službe opravlja zavod z zakonom in sklepom o ustanovitvi več dejavnosti, med katerimi so skrb za vzdrževanje, obnavljanje in zavarovanje spomenikov in znamenitosti na območju parka, stalno spremljanje in analiza stanja naravnih vrednot in kulturne dediščine v parku, usklajevanje raziskovalnih nalog v zvezi s parkom ter organizacija raziskovalnega dela, sodelovanje pri mednarodnih projektih, skrb za javno predstavitev parka, izvedba in organizacija izobraževanja, priprava in vzdrževanje poti in označb v parku, sodelovanje z lastniki posameznih spomenikov v parku strokovna pomoč in svetovanje, vzdrževanje jamske infrastrukture za obisk jam in opravljanje vodniške službe po parku in jamah ter vodenje informacijskega centra. Zavodu je jame in zavarovano območje uspelo vpisati še na seznam Ramsar lokalitet in MAB biosfernih območij.

Scenarij: Marjana GRČMAN in Sašo GRMEK
Režija: Jure ŠKRLEP
Snemanje: Borut LOZEJ in Joel MRVCIC
Montaža: VIDEO PRO
Produkcija: JZ Park Škocjanske jame, Slovenija
Kontaktne podatki: JZ Park Škocjanske jame, Slovenija
Škocjan 2
6215 Divača
05 708 21 00
tomaz.zorman@psj.gov.si

RoofOfRock

Geološki zavod Slovenije
in Kreativni kombinat,
2014, 20:50 min
Dinarski kras, Slovenija

Povzetek

Vzdolž severne obale Jadranskega morja, od Trsta pa vse tja do Črne gore, so strehe nekoč pokrivali s ploščastim apnencem. Še danes obstajajo mesta in kraji, katerih strehe pokriva večinoma kamen. Njegova posebnost je v tem, da ga je mogoče nabrati prosto v naravi. In to že 200 milijonov let. Film sledi zgodbi tega kamna, ki so ga ljudje uporabljali povsod podobno, pa vendarle lokalno na specifičen način. Odkriva arhitekturne posebnosti in prikazuje uporabo in obdelavo kamna skozi čas. S pomočjo geologov, umetnostnih zgodovinarjev, arhitektov in drugih strokovnjakov pa opozarja predvsem na nujnost oblikovanja skupne strategije za uporabo kamna na trajnosten način tudi v prihodnosti. Kajti zgodba o kamnu je tudi zgodba o skupni zgodovini in prihodnosti prebivalcev tega prostora.

O avtorju

Tadej Čater, rojen v Celju, 13. 12. 1967, je literarni publicist, scenarist in režiser. V revijalnem in strokovnem tisku je objavil preko 250 kritik in recenzij, napisal približno trideset spremnih besed h knjižnim izdajam slovenske literature, uredil Antologijo "spregledane" poezije z naslovom Do grla v mulj vraščeno (1997). Kramljanja z deklico (1995) pa je naslov zbirke esejev, ki je nastala koz zbir nekajletnega pisanja kolumn. Spisal je tudi nemalo scenarijev, ki so vsi po vrsti doživeli vizualizacijo oziroma realizacijo na televizijskem ekranu ali filmskem platnu. S filmi (Sandžak-zadnja pošta, Povratna vozovnica), pod katere obenem podpisuje režijo in producentstvo, je gostoval tudi na različnih festivalih. Je hkrati prevajalec iz angleščine ter hrvaščine in član Društva slovenskih pisateljev.

Scenarij: Tadej ČATER in Miloš BAVEC

Režija: Tadej ČATER

Produkcija: Kreativni kombinat

Kontaktne podatke: Geološki zavod Slovenije
Dimičeva ulica 14
1000 Ljubljana
milos.bavec@geo-zs.si
www.geo-zs.si

Puharje

Adrijana Novak in
Davorin Preisinger, 2014,
20:22 min
Šoštanj, Slovenija

Povzetek

Prve omembe izkoriščanja svinčeve in cinkove rude v okolici Šoštanja segajo v 17. stoletje. V literaturi je za isto področje rudarjenja zaslediti tri imena: Rudniki Šoštanj, Penk in največkrat Rudniki Puharje. Gre za ozemlje približno kilometer jugozahodno od Šoštanja, ob reki Paki. Rudniški izdanki se pojavljajo tako na levem, kakor tudi na desnem bregu reke Pake.

Območje Puharje je zanimivo v celoti, še posebej pa rudniška rova Jožefov in Ignacijev rov. V njuni notranjosti nastajajo zanimive tvorbe tako klasičnega jamskega okrasja, kot tudi limonitne oblike, s primesjo še drugih mineralov. Barvitosti le teh ni zaslediti v nobeni kraški jami in so kot take nekaj prav posebnega. Zanimiva je tudi poseljenost živalskih vrst in gliv ...

O avtorju

Adrijana Novak je članica Prirodoslovnega društva Slovenije, Društva ljubiteljev mineralov in fosilov Slovenije in Koroško-Šaleškega jamarskega kluba »Speleos-siga« Velenje. Eden od njenih hobijev je mineralogija. Doma ima sistematično urejeno zbirko mineralov iz različnih slovenskih nahajališč. Že od jeseni I. 2004 se med drugim ukvarja s snemanjem in videomontažo naravoslovnih, dokumentarnih in popotniško-dokumentarnih filmov. Posnela in

zmontirala je kar nekaj filmov: Slovenska jamarska odprava Črna Gora 2006, Slovenska jamarska odprava Črna Gora 2007, Kameno more 2008, Proteus Valjevo (Srbija) 2008, Tajska 2007, Korzika 2004, Islandija 2010, ... nekaj filmov in posnetkov iz jadransko-jadransko po Jadranu, prav tako je posnela/zmontirala kar nekaj gradiva za JRS – reševanje iz jam, sotesk... ipd. Leta 2012 je sodelovala v prvi ediciji Festivala znanstvenega in dokumentarnega filma v parku Škocjanske jame JAMNARKULT s filmi Sitarjevec, Šentanski rudniki, JRS vaja Gorje.

Snemanje: Adrijana NOVAK, Davorin PREISINGER

Montaža: Adrijana NOVAK, Davorin PREISINGER

Samoprodukcija

Kontaktne podatki: Novak Adrijana

Nova Cerkev 27/a
3203 Nova Cerkev
041/633677
simply.abc@gmail.com

Utrinki s Koprivskega in reševanje divjega pujsa iz Mahničeve jame

Primož Jakopin, 2010, 23 min
Kopriva, Slovenija

Povzetek

Kratek film o vasi na Krasu, o 53 metrov globoki jami v kraški gmajni tam blizu in o reševanju mladega divjega prašiča, ki je padel v brezno in preživel. Avtor filma je Primož Jakopin, avtorja glasbe sta Keita Miyahara in Antonin Dvoržak, nastopajo pa Riko in Rok Greccs, Jaka in Jure Jakofčič, Jasmina Rijavec, Andrej Peca in lovci Lovske družine Kras Dutovlje. Posnet je bil julija in avgusta 2010.

O avtorju

Primož Jakopin, rojen 30. junija 1949 v Ljubljani, je računalnikar, jezikovni tehnolog in, od leta 1966, tudi jamar. Od 1993 do upokojitve 2012 je delal na Filozofski fakulteti v Ljubljani, na Inštitutu za slovenski jezik ZRC SAZU pa je od 2001 do 2012 vodil Laboratorij za korpus slovenskega jezika. Po letu 2000, z nastopom digitalnih medijev, se je ponovno lotil jamske fotografije (več samostojnih razstav) in tudi filma. Doslej je posnel približno 40 kratkih filmov, večinoma z jamarsko tematiko, in dva celovečerne dolžine, Jama belega mačka, 2006 in Pod zemljo je lepo, 2012.

Snemanje: Primož JAKOPIN
Montaža: Primož JAKOPIN
Kontaktne podatki: Primož JAKOPIN
Kamnik pod Krimom 11x
1352 Preserje
primoz.jakopin@quest.arnes.si

ŽIVO: Življenje in voda na krasu

*Inštitut za raziskovanje krasa
ZRC SAZU in Digital Studio,
Slak d.o.o., 2015, 18:00 min*
Dinarski kras, Slovenija

Povzetek

Izobraževalno-dokumentarni film *Živo* je bil posnet v okviru Operativnega programa Slovenija-Hrvaška 2007-2013 na projektu ŽIVO! Življenje – voda, s poudarkom na zaščiti podzemnih vod in pomenu kraških izvirov za pitno vodo.

Kras niso samo svetovno znani kraški pojavi, ampak tudi kraška pokrajina, ki obsega skoraj polovico Slovenije in tudi Hrvaške. Na kraškem površju običajno ni vode, ker voda ponikne pod površje skozi razpoke v kamnini tako, da se vode pretakajo globoko v nam neznanem podzemlju in običajno na krasu tudi ni površinskih vodnih tokov. Obenem na krasu tudi ni debele prsti in je zato površje kamnito ter neprimerno za obdelovanje. Zaradi vsega naštetega kras nikoli ni bil gosto poseljen, tisti, ki pa so vztrajali na njem, so živeli zelo skromno in za preživetje trdo delali.

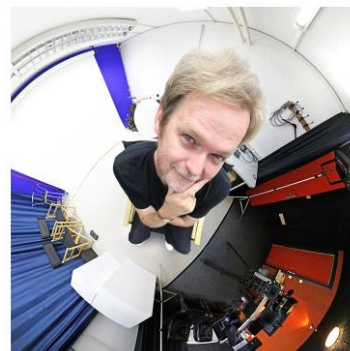
Področje Severne Istre se razteza na obmejnem prostoru Hrvaške in Slovenije, za katerega je značilen kras z razvito površinsko morfologijo in podzemnim pretakanjem vode. Na območju je več zelo pomembnih kraških izvirov, ki so bistvenega pomena za vodooskrbo Istrske županije, pa tudi Slovenskega Primorja. Skupna značilnost omenjenih izvirov je, da imajo kraška zaledja ki segajo na obe strani državne meje.

Zaradi kompleksne zgradbe so zaledja kraških izvirov zelo ranljiva. Zaradi tega so tudi problemi zaščite teh izvirov bolj zapleteni in zahtevajo poznavanje kompleksnih medsebojnih odnosov in procesov odtekanja na relaciji padavine – površje – kraško podzemlje – kraški vodonosnik – izviri vode tako v količinskem kot tudi v kakovostnem pogledu (kemijske in mikrobiološke lastnosti).

S filmom želimo širiti znanje znanstvenih spoznanj o krasu in stanju vodnih virov na čezmejnem območju Slovenije in Hrvaške in s tem storiti čim več za ohranitev naravnih vodnih virov ter trajnostno rabo na čezmejnem območju.

O režiserju

Mitja Novljan je absolvent filmske in TV režije na AGRFT. Obenem je tudi scenarist in video montažer. Posnel več kot 40 dokumentarnih filmov in pet igranih filmov. Je prejemnik dveh nagrad Metoda Badjure in Prešernove nagrade. Znan je po filmih *Norega se metek ogne* (2004), *Chamchatka* (1996) in *Otok srce* (2003) ter dokumentarcih *Solinar* (2001), *Ronald Šega* (1997), *Na lovu za istrskim zakladom* (2002) idr.

<i>Režija:</i>	Mitja NOVLJAN
<i>Scenarij:</i>	izr. prof. dr. Nadja ZUPAN HAJNA, izr. prof. dr. Metka PETRIČ, doc. dr. Nataša RAVBAR, Mitja NOVALJAN
<i>Snemanje:</i>	Samo PODOBNIK
<i>Montaža:</i>	Mitja NOVALJAN
<i>Produkcija:</i>	Studio Digital, Slak d.o.o.
<i>Kontaktne podatki:</i>	Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU Titov trg 2 6230 Postojna

Spomladanska idila

Produkcija Sokolski dom, 2013, 8 min
Ilirska Bistrica, Slovenija

Povzetek

Film prikazuje turno smučanje po Snežniku v idealnih razmerah, ko ti je svet pod nogami. Dodobra izkoriščena spomladanska smuka v Smrekovo drago in po južni flanki v smeri Kvarnerja. Smuka je primerljiva s turnimi smukami v naših Alpah, a le če se res potrudiš in če imaš take razmere, kot so v pričujočem filmu dokumentirane.

Snemanje: Žiga GORIŠEK in Marko GORIŠEK

Montaža: Žiga GORIŠEK

Produkcija: Produkcija Sokolski dom, Ilirska Bistrica

Kontaktne podatki: PRODUKCIJA SOKOLSKI DOM - društvo za multimedio
Bazoviška 26,
6250 Ilirska Bistrica

20

Spust za čisto Reko

Produkcija Sokolski dom, 2009,
10 min
Ilirska Bistrica, Slovenija

Povzetek

Prikazan je tradicionalni spust za čisto reko Reko, katerega že desetletja organizira bistrški Rafting klub Mrzla Uoda. Med številnimi filmi na isto temo smo se odločili za malo starejšo verzijo, predvsem zaradi vzdušja pri spustu in ker je prav ta verzija spusta nam članom najbolj ljuba.

Snemanje: Franci DOVGAN

Montaža: Franci DOVGAN

Produkcija: Produkcija Sokolski dom Ilirska Bistrica

Kontaktne podatki: PRODUKCIJA SOKOLSKI DOM - društvo za multimedio

Bazoviška 26,
6250 Ilirska Bistrica
Slovenija

O avtorju

Produkcija Sokolski dom - društvo za multimedijo je društvo ljubiteljev audio in video kulture iz Ilirske Bistrice. Najbolj aktivno je delovalo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja na področju lokalne alternativne kulture. Delna filmografija oz. digitaliziran del video arhiva je javen na <http://www.produkciasokolskidom.si>. Letošnja filma sta izbor iz društvenega video arhiva in prikazujeta, kako se da tudi v naših od boga pozabljenih krajih "družabno športat".

Jubilejna penina - JK Železničar

Peter Gedei, 2015, 9:05 min
Ljubljana, Slovenija

Povzetek

Ob častitljivem 60. jubileju so jamarji Jamarskega kluba Železničar iz Ljubljane v Ferranovo bužo zvelikli 60 steklenic čudovite jantarne penine Simonič, ki so se v nekaj mesečnem obdobju, v kontrolirani atmosferi, starale do svečanega občnega zbora JKŽ. Ker pa so v času staranja jamo obiskali tudi nekateri drugi jamarji, se je ena steklenica »izgubila« neznano kam.

21

Gradišnica – čolnarjenje v Putickovi dvorani

Peter Gedei, 2014, 3:07 min
Notranjska, Slovenija

Povzetek

Med katastrofalnimi poplavami marca 2014 se je skupina jamarjev odločila pokukati v znamenito Putickovo dvorano v jami Gradišnici. Domnevali so, da bo dvorana zalita do rekordne višine in se v to tudi pričrli.

O avtorju

Peter Gedei je mednarodno uveljavljeni jamski fotograf, ki se s to zvrstjo fotografije ukvarja že več kot 25 let. Poleg fotografije se občasno loteva tudi video projektov.

Snemanje: Peter GEDEI

Montaža: Peter GEDEI

Produkcija: Peter GEDEI

Kontaktne podatki: Peter Gedei
Polje 364
1260 Ljubljana
petergedei@gmail.com

Drugi sistem Molička Peč [Brezno 151]

*Aleš STRAŽAR in Slavko HOSTNIK,
2004, 15:00 min
Dleskovška planota, Slovenija*

Povzetek

Jamarski reševalci se povzpnejo do vhoda v Brezno 151 iz planine Ravne in se spustijo do globine 530 m. Tam jih pričaka prečudovit svet gorskih helektitov in drugega kapniškega okrasja.

Raziskava izvira Ljubije v Belih Vodah [Ljubija]

*Aleš STRAŽAR in Slavko HOSTNIK,
2002, 15:00 min
Bele Vode, Slovenija*

Povzetek

Posnetki dokumentirajo potapljaško jamarsko odpravo v izvir Ljubije. Ta mogočen kraški izvir s pitno vodo napaja mesto Velenje z okolico. Ogromna količina vode je ujeta v velikih podzemnih prostorih v vznožju smučišča Golte.

O avtorjih

Slavko Hostnik je član Šaleškega jamarskega kluba Podlasica Topolšica že skoraj 40 let. Ljubiteljsko je z video kamero začel snemati pred približno 15 leti. Svoje znanje je nadgradil na tečajih in delavnicah o snemanju. Kasneje je kot samouk pričel še z montažo videa. V jamah je občasno snemal zato, ker ni bilo koga drugega. Vsi filmi, ki so pri tem nastali, so zgolj dokumentarnega značaja, saj je bila vsa uporabljena oprema od kamer do razsvetljave amaterska. Doslej je posnel okoli 20 krajših filmov o jamah. Vrhunec kariere snemalca je doživel z udeležbo na 3. slovenski jamarski odpravi na Filipine leta 2008, kjer je bil zadolžen ravno za video dokumentacijo dogodkov oziroma poteka odprave in beleženje raziskovalnega dela.

Aleš Stanislav Stražar, za jamarje Aleš Stražar, se z jamarstvom ukvarja od ranega otroštva, po zaslugi očeta Staneta Stražarja, ustanovitelja Društva za raziskovanje jam Simon Robič Domžale, katerega član je preko 40 let. V srednji šoli je snemal kratke dokumentarne filme o raziskovanju jam na domžalsko moravškem osamelem krasu. Šlo je za neme filme na super 8 celulojdnem traku. Eden od njegovih filmov je bil prikazan na praznovanju 100. obletnice Jamarske zveze Slovenije v Cankarjevem domu (1989). Ko je v društvo leta 1995 prišla nova kamera, so dokumentarni posnetki začeli nastajati kot za šalo. Iz dokumentarnega gradiva je nastalo več VHS kaset. Po večini gre za posnetke reševalnih tehnik in reševanja iz jam v okviru dejavnosti Jamarske reševalne službe, nastalo pa je tudi nekaj dokumentarnih filmov o raziskovanju (Jama Poltarica, 2005). Video kamera je bila njegova redna spremljevalka na vseh intervencija JRS. Tako so njegove žive slike ostale tudi v mnogih arhivih velikih televizijskih hiš v Sloveniji in drugje po vzhodni Evropi.

Snemanje: Aleš STRAŽAR in Slavko HOSTNIK
Montaža: Aleš STRAŽAR in Slavko HOSTNIK
Produkcija: Aleš STRAŽAR in Slavko HOSTNIK
Kontaktne podatki: Šaleški jamarski klub Podlasica Topolšica, DZRJ Simon Robič
Domžale, Jamarski klub Črni galeb Prebold
slavko.hostnik@amis.net
ales.strazar@helios.si

Juvanje 2015

Aleš STRAŽAR, 2005, 23:00 min
Savinjska dolina, Slovenija

Povzetek

Film prikazuje izvedbo enotedenskega usposabljanja za jamarske reševalce v Juvanju v Savinjski dolini. Kljub slabemu vremenu, je usposabljanje lepo uspelo in nastal je dokumentarni film o tehniki reševanja iz jam.

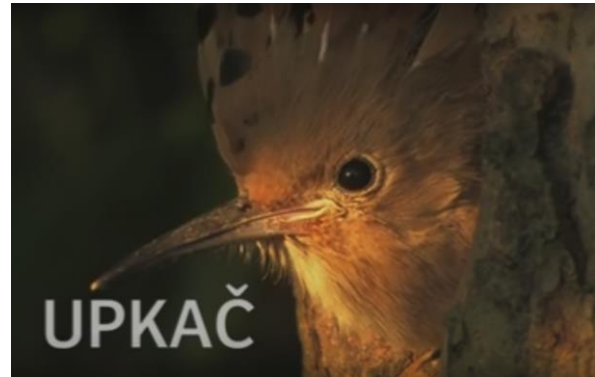
O avtorju

Glej zgoraj.

Snemanje: Aleš STRAŽAR
Montaža: Irena STRAŽAR
Produkcija: Aleš STRAŽAR
Kontaktne podatki: Jamarska reševalna služba
ales.strazar@helios.si

Upkač

DOPPS in Kawka Production,
2014, 16:00 min
Goričko, Slovenija

Povzetek

Na Goričkem še lahko najdemo ostanke starinske kulturne krajine, ki jo morda najbolje ponazarjata in zastopata dve ptici: smrdokavra, po domače upkač in veliki skovik, po domače čuk. Obe vrsti sta vezani na ekstenzivno kulturno krajino, predvsem travnike in mejice, in prav ta habitat je v moderni kulturni krajini najbolj ogrožen. Film predstavi odnos prebivalcev in naravovarstvenikov do teh dveh vrst in narave na Goričkem.

O avtorju

Gregor Šubic je po izobrazbi biolog, ki pa se je popolnoma posvetil umetniškemu, filmskemu ustvarjanju. Deluje tako v Sloveniji kot v tujini, zlasti na območju jugovzhodne Evrope. Ustvarja predvsem dokumentarne naravoslovne filme. V njegovi obsežni filmografiji najdemo naslove kot so *Ambassadors of Montenegro* (2008), *Veliki žagar na Trbojskem jezeru* (2010), *Med morjem in kopnim* (2011), *Otroci na morski postaji Piran* (2011), *Biodiverziteteta v NR Škocjanski zatok* (2011), *Upravljanje v NR Škocjanski zatok* (2011), *Istrsko govedo in kamarški konji v NR Škocjanski zatok* (2011), *Veliki žagar na reki Savi* (2012), *Mokrišča v plamenih* (2012), *Vranjek* (2013), *Upkač* (2014), *Adriatic FlyWay* (2014).

PRETEKLOST NAVDIHUJE SEDANJOST

Kaj imata skupnega Nanetova domačija v Matavunu in film

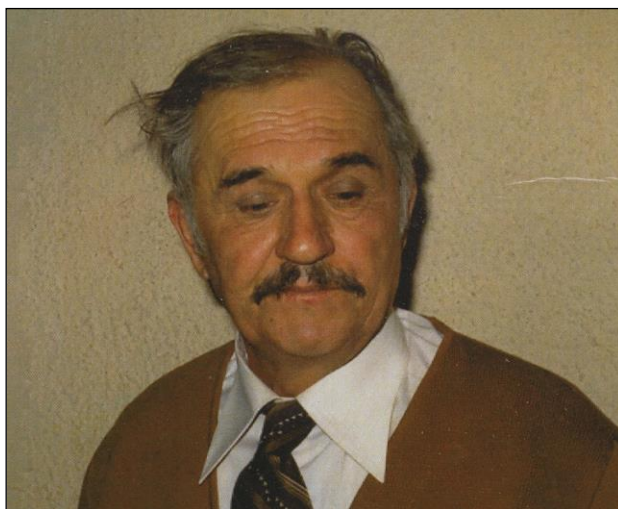
Potujoči kino Julija Bogataja

Sabina PUGELJ, univ. dipl. arheologinja

Povojna leta in še dve desetletji zatem je na Primorskem prijetno zapolnil Julij Bogataj iz Rodika s svojim potujočim kinom. S kino predstavami je začel leta 1947, kar je trajalo do njegove upokojitve leta 1970, občasno pa je vrtel filme še leta zatem. Predstave so se odvijale po celotni Primorski, občasno tudi drugod, in sicer v kino dvoranah, v toplejših mesecih pa so bili kulture deležni tudi kraji brez dvoran, kjer je priredil letni kino.

Življenjska zgodba Julija Bogataja

Julij Bogataj se je rodil leta 1914 ali 1915 v vasi Govejk nad Idrijo. Bil je drugi najstarejši izmed dvanajstih otrok. Najstarejši brat je padel med bombardiranjem v Celovcu med drugo svetovno vojno in tako je Julij kot drugi najstarejši sin začel služiti kot hlapec po okoliških kmetijah. Pod italijansko okupacijo je delal kot cestni delavec, kasneje pa je šel v italijansko vojsko in Abesinijo. Tam je služil kot fotograf do kapitulacije Italije, nato se je pridružil partizanom. Kot partizan je bil aktiven po cerkljanskem, logaškem oz. v njegovih domačih krajih. Leta 1947 je prišel na kozinsko, kjer se je zaposlil kot ekonom v dijaškem domu v Hrpeljah (Pugelj).

28. julija 1947 je v stari dvorani v Hrpeljah prvič zavrtel prvi film *Zdravstvuj, Moskva*.

Zanimivo pa je, da se celotna zgodba začne v Nanetovi gostilni v Matavunu št. 8. Prvi Julijev kino projektor so namreč tam uporabili italijanski vojaki na neki propagandni predstavi med katero so zbežali, Matavunec Janko Gombač starejši pa naj bi ga vzdal v zid svoje hiše skupaj s pisalnim strojem in vsemi inštrumenti za godbo na pihala in naštetu skril pred Nemci. Po vojni so projektor prepeljali v Ajdovščino. Ob ustanovitvi sežanskega okraja, ki je tedaj imel sedež v Hrpeljah in na Kozini, je Pokrajinski narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje odstopil projektor Okrajnemu ljudskemu odboru Sežana in tako se je znašel v Hrpeljah. Ker je bil pokvarjen, ga je Julij peljal na popravilo v Ljubljano. Ko so ga pripeljali nazaj, so se dogovorili, da bo potujoči kino obiskoval kraje na Krasu, po Istri in Brkinih. Kasneje je Julij v svoj program vključil še vasi na Bistriškem, Postojnskem, Ajdovskem in Tolminskem. Zaneslo ga je tudi na črnomaljsko in kranjsko, še posebej ko je štiri mesece neprestano vrtel film *Na svoji zemlji*. Za uspešno predvajanje tega filma je prezidij zvezne skupščine odlikoval Julija z medaljo dela. Na III. festivalu jugoslovskega filma v Pulju mu je trgovinska zbornica podelila posebno diplomu, Tito pa mu je podelil medaljo dela za sodelovanje pri snemanju filma *Na svoji zemlji* (Rener; Marinac).

Leta 1948 je zapustil delovno mesto ekonomista ter prešel k republiškem podjetju za razdeljevanje filmov, vendar tako, da je še vedno deloval v sežanskem okraju. Leta 1948 je podjetje za razdeljevanje filmov kupilo pri Milivoju Širci v Dutovljah star poltovornjak, na katerega je Bogataj pritrtil zvočnik. Staremu avtomobilu so baje prerokovali le še šest mesecev življenja, Julij pa je to dobo podaljšal kar do leta 1965. V šestdesetih letih mu je Tovarna optičnih in steklarskih izdelkov (TOS) iz Ljubljane na pobudo hrpeljskega kolektiva poklonila lečo v takratni vrednosti 180.000 din. S tem mu je omogočila predvajanje

cinemaskopskih filmov. Ko je Julij leta 1965 pristal pri kinu delavsko prosvetnega društva Svoboda iz Sežane, je dobil tudi novejšo vozilo (Rener).

BOLNICA ZA TUBERKULOZO
SEŽANA

Datum 27. julija 1955.

Opr. štev.: 9/96

Predmet: Tov. Bogataj Julij
R O D I K

Naprošamo Vas, da bi z Vašim potujočim kinom večkrat obiskali Zdravilišče v Senožečah, kjer bolnici razen skromne knjižnice nimajo drugega razvedrila.

V kolikor bi imeli glede kino predstav v Senožečah kakšne posebne pogoje, prosimo da nam jih sporočite.

Smrt fašizmu svoboda narodu!

Naměstnik direktorja:
Zager Karel

Slika 2: Vabilo Juliju za projekcije v senožeškem zdravilišču

Upokojil se je leta 1970, vendar je filme vrtel še naprej. Ob 20. in 30. obletnici predvajanja sta bila objavljena članka o njegovem delovanju, avtorjev P. Renerja in Boža Marinca, verjetno v Primorskih novicah. Prav tako sta se takrat v Hrpeljah odvijali slovesnosti na račun pomembne obletnice. Ob 30. obletnici so predvajali slovenski film *Vdovstvo Karoline Žašler*, v spomin na prvo predstavo v hrpeljski steklarni. Julij je filme vrtel do leta 1980 ali 1981, ko so v Brkinih delale mladinske delovne brigade. Umrl je leta 1987 (Rener; Marinac; Pugelj).

26

Slika 3: Proslava ob 30. obletnici predvajanja

Oprema

Omenjeno je bilo že, da je Julijev prvi projektor izhajal prav iz Nanetove gostilne v Matavunu. Bil je sestavljen iz treh delov, od katerih je samo osrednji tehtal 70-80 kg, zraven pa sta spadala še ojačevalec in transformator. Osrednji del je stal na stojalu in je imel dva ročaja za dvigovanje. Ko je predvajal s tem projektorjem, se je film med menjavo koluta prekinil (Pugelj).

Slika 4: Julij Bogataj s prvim projektorjem

Slika 5: Druga *aparatura*, v ozadju je vidno platno

Prvi projektor je uporabljal do sredine oz. druge polovice 60. let, ko je v Ljubljani dobil nepovratna sredstva. Takrat je kupil novo dvodelno, rusko *aparatur*o. S tem projektorjem mu ni bilo več treba delati pavz. Ko se je prvi kolut bližal h koncu, to je vedel, ko so se na platnu začeli pojavljati beli krogci, je s stikalom vklopil drugega (film je običajno imel pet kolutov). Oba projektorja hranijo Julijevi sinovi v Rodiku (Pugelj).

Na fotografiji z rusko *aparatur* je vidno platno, velikosti 10 x 5 m. To ni bila navadna rjuha, temveč močnejše platno sešito iz več manjših kosov. To je bilo v času, ko je že imel na razpolago leče za predvajanje cinemaskopskih filmov, pred tem pa je bilo platno kvadratno, ker so bili filmi standardni. Na določenih lokacijah, kjer je imel projekcije, so bili klini za napeljavo vrvi za obešanje platna že pripravljeni oziroma so ostali od prejšnjich (Pugelj, TZ 179/2009, Rodik).

Potujočega kina ni tvoril samo Julij in njegov projektor, temveč tudi njuno prevozno sredstvo. Sprva pa avtomobila sploh ni imel. Rener v članku ob 20. obletnici piše, da je Bogataj prevažal projektor od vasi do vasi na različne načine – s priložnostnim avtomobilom, z volovsko vprego in celo z ročnim vozičkom, čeprav za slednje pravi njegov sin Damijan, da je to malo verjetno. Prvi avto je dobil leta 1948, to je bil Fiat 514, *kamionet*, v katerem je imel tudi posteljo, da je v oddaljenih krajih, ko je odšel na teren za več dni, v njem tudi prespal. Drugi avto je dobil verjetno leta 1963, bil je ravno tako Fiat 514, le novejši tip, predelan v karavana, *mille nove* so mu rekli. Tretji in zadnji avto, pravzaprav je bil to kombi, je dobil takrat, ko drugi projektor. Avtomobili niso več ohranjeni (Rener; Pugelj).

Slika 6: Prvi avto, Fiat 54

4

Slika 7: Drugi avto, Fiat 514

Slika 8: Tretji avto oz. kombi,
Fiat 850

K Bogatajevi opremi je spadalo tudi ozvočenje na avtomobilu. Okrog leta 1960 je v trgovini *Radio Trieste* v Trstu kupil prvi zvočnik in ojačevalec. Na drugi avto je potem dodal še enega velikega in dva mala. Za oglaševanje v avtu in tudi za predstave je uporabljal običajen gramofon. Leta 1965 so se v Italiji začeli prodajati *mangia dischi* – prenosni gramofoni na baterije. Okoli leta 1970 je kupil magnetofon na trak, pred tem pa je menda uporabljal tudi magnetofon na žico (Pugelj TZ 179/2009, Rodik).

Filme si je izposojal pri distributerjih. V Ljubljani pri *Vesna filmu*, hrvaškem *Croatia filmu* in beograjskem *Avala Genex*. Od distributerja je bil odvisen jezik, v katerem so se vrteli podnapisi. Na hrbtni strani plakata iz leta 1974 je ohranjen obračun: inkaso bruto 27.000 din, najemnina filma 15.000 din, prevozni stroški 15.000 din, *Sutjeska* 30.000 din. Vstopnina je tega leta znašala 5 din (Pugelj TZ 179/2009, Rodik).

S filmi je po pošti dobil reklamne plakate, za vsak film približno pet ali šest. Zraven je dobil plakate velikega formata s slikami iz filma in fotografije standardne velikosti, ki jih je skupaj s filmi ob koncu predvajanja vračal distributerju. V roko obiskovalcem na predstavi pa je delil manjše letake na katerih je bil natisnjen naslov filma, vsebina in par slik (Pugelj TZ 179/2009, Rodik).

Julijev delovni dan

Priprave na večerno predstavo so se začele zjutraj. Takrat je Julij raznesel plakate in začel z oglaševanjem. Če je bila predstava napovedana v bolj oddaljenih krajih, kot so recimo Zabiče ali Novokračine na Bistriškem, je plakate poslal po pošti. V tem primeru je bil dogovorjen z domačinom, da mu je plakate raznesel. Zjutraj je torej začel tudi s promocijo. Po vasi je naredil dva kroga in skozi zvočnik kričeče vabil v kino. Povedal je kateri film se bo vrtel in ob kateri uri, potem pa je šel domov kuhat kosilo (Kranjc; Pugelj).

Proti večeru se je pripeljal s projektorjem, naloženim v avtomobil in včasih sam, včasih mu je kdo pomagal, postavil vso potrebno opremo. Pomagala mu je žena Slavica, leta 1967 pa mu je začel pomagati sin Damijan, ki se je sicer šolal v Novi Gorici, ampak je pol leta prakse opravljal doma, tako da je lahko edini od treh sinov pomagal očetu pri projiciranju filmov.

Začetek predstave je bil odvisen od letnega časa. Če se je film predvajal v dvorani, je bil začetek ob 20.00, 20.30, pozimi pa tudi prej. Poleti so morali počakati, da se je zmračilo, pa tudi obiskovalci, ki so čez dan delali na polju ali pašniku, so morali imeti čas, da so se šli domov uredit.

Za kino je bilo treba plačati vstopnino, ki pa verjetno ni bila visoka glede na revna povojna leta. Julijev sin Damijan se spominja vstopnic pravokotnih oblik, ki so bile dvakrat perforirane, levo in desno, v bloku po 100 kosov. Na vstopnici je pisalo *Kinovstopnica, vrsta, sedež, ...* Ko si kupil vstopnico, ti je blagajnik odtrgal levo perforacijo, pri vstopu v dvorani pa še desno (Pugelj TZ 179/2009, Rodik).

Med znanimi filmi, ki jih je vrtel, so bili: *Zdravstvuj, Moskvà, Na svoji zemlji, Mama Huanita, Nevidni človek, Vdovstvo Karoline Žašler, Bitka na Neretvi, Užička republika, ...* (Renner, Marinac, Kranjc; Pugelj).

Anekdota v Lokvi

Damijan Bogataj se spominja anekdote, ki se je zgodila v Lokvi med vaškimi otroki in Julijem: »Stric, kaj n's sp'stiste d'ns u kino z'stu'jn?« »Ja«, je rekel Julij, »d'ns z' d'nar, jutri z'stu'jn.« »Ja, ma kaj res?«, »Ja, d'ns z' d'nar in jutri z'stu'jn.« Drugi dan so prišli spet: »Stric, ma d'ns gr'jmo z'stu'jn u kino!« »Ja, ma sej s'm v'm povedou, de d'ns z' d'nar in jutri z'stu'jn!« »Ja, ma ste n's potj'gnli!«

Julko v Matavunu

Julij, ki so mu rekli tudi Juljo ali Julko, naj bi v Matavunu zavrtel samo dva filma jeseni leta 1953, ko so bili tu nastanjeni vojaki. Na Nanetvem vrtu je projiciral filma *Nevidni človek* in *Mama Huanita*. Kino so verjetno naročili sami vojaki, vendar so med obiskovalci bili tudi domačini iz Matavuna, Škocjana, Betanje in verjetno iz Naklega. Reklamiral je baje samo v Matavunu, kjer je potem postavil kino. To je bilo na današnjem dvorišču hiše Matavun št. 8A. Tam je na zid obesil platno s pomočjo palice. Gledalci so sedeli na gostilniških stolih ali pa so jih prinesli s seboj (Kranjc; Pugelj).

Sogovorniki

BOGATAJ Damijan, Rodik. BAK Albina, Škocjan. IVANČIČ Mira, Matavun. ŽNIDARČIČ Vilma in Jože, Betanja.

Viri

KRANJC Darja, TZ 177/2009, Betanja. MARINAC Božo, »Dragi ljudje, nocoj v kino!«, časopisni izrezek v lasti Damijana Bogataja. PUGELJ Sabina, TZ 178, 179/2009, Rodik; 180/2009, Matavun; 181/2009, Škocjan. RENER P., 20 let potujočega kina, časopisni izrezek v lasti Damijana Bogataja.

Vse fotografije so last Damijana Bogataja.